

Перспективою подальших наукових пошуків ми вбачаємо у розкритті особливостей дистанційного навчання в початковій школі під час карантину.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія. Київ: Атіка, 2008. 684 с.
2. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні року: постанова Міністерства освіти і науки України від 20 грудня 2000 р. URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>.
3. Полат Е.С. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования. Москва: Издательский центр «Академия», 2009. 272 с.
4. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти: затверджено наказом МОН від 8 вересня 2020 року №1115. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>
5. Роберт И.В. Теория и методика информатизации образования (психолого-педагогический и технологический аспекты): монография. Москва: ИИО РАО, 2008. 274 с.

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ІНТЕРАКТИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДТРИМКИ ОСВІТНІХ РЕФОРМ – «КІТ-ПРО»

Гриценко Людмила Іванівна (м. Київ, Україна)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0055-2185>

Капустюк Олена Миколаївна (м. Київ, Україна)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4657-8556>

Пастушенко Валентина Семенівна (м. Київ, Україна)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2689-2030>

У статті описується комплексна соціально-психологічна технологія – «КІТ-ПРО» (комплексна інтерактивна технологія підтримки реформи освіти), яка може бути використана в роботі з учителями, учнями та їхніми батьками для забезпечення ними підтримки освітніх інновацій. Сформульовано визначення «КІТ-ПРО», її мету, завдання та принципи побудови. Визначені критерії ефективності комплексної соціально-психологічної технології та подані результати, отримані за авторською методикою відстеження ставлення учасників освітніх змін до реформи.

Ключові слова: освітня реформа, ставлення, підтримка, соціально-психологічні технологія, комплексна інтерактивна технологія підтримки освітніх реформ – «KIT-ПРО».

The article describes a complex socio-psychological technology – «KIT-SER» (complex interactive technology support of educational reforms), which can be used to work with teachers, students and their parents to providing them with support for educational innovations. The definition of «KIT-SER», its purpose, tasks and principles of construction are formulated. The criteria of efficiency of complex social-psychological technology are determined and the results obtained by the author's express method of tracking the attitude of participants of educational changes to the reform are presented.

Keywords: educational reform, attitude, support, socio-psychological technology, complex interactive technology support of educational reforms «KIT-SER».

Актуальність. Впроваджувана сьогодні в системі освіти змістовна і сутнісна реформа ставить перед соціально-психологічною наукою амбітне завдання – віднайти дієві засоби забезпечення підтримки педагогами процесу реформування, що має сприяти успішному функціонуванню системи освіти в сучасних умовах. Попередні дослідження, які висвітлюють проблему суспільної готовності до змін у галузі освіти, дали підстави для висновку, що низький потенціал активності пересічних громадян пов'язаний зі свідомим *дистанціюванням* від процесу державного законотворення та цілковитим покладанням на державу як основного виконавця та ініціатора змін. Процеси реформування стикаються з *необізнаністю, пасивністю* суб'єктів освітнього процесу. Ситуація ускладнюється *низьким рівнем комунікації* між творцями освітніх реформ та учителями, батьками, учнями. Окрім того, обговорення впровадження та реалізації реформ доволі часто мають *точковий характер*.

З метою вирішення означених проблем в рамках виконання наукової теми дослідження лабораторії психології спілкування ІСПП НАПН України 2019-2021 років «Соціально-психологічне забезпечення підтримки

педагогічною спільнотою та громадськістю реформ у сфері загальної середньої освіти» було розроблено концептуальну модель соціально-психологічної технології забезпечення ефективної підтримки вчителями-предметниками реформ у сфері загальної середньої освіти та розроблено СПТ «Конкурс-квест: Реформа – шлях до школи моєї мрії», доопрацьовано її методологічні засади як комплексної соціально-психологічної технології забезпечення підтримки освітніх реформ та проведено пілотне впровадження.

Мета статті - описати авторську соціально-психологічну технологію «КІТ-ПРО», сформулювати її визначення, мету, завдання, основні принципи побудови, критерії ефективності та ефекти впровадження; проаналізувати результати застосування даної технології з використанням даних моніторингової онлайн-анкети та авторської «Моделі оцінки ставлення» до освітніх інновацій.

Виклад основного матеріалу. Для адміністрації шкіл, вчителів, учнів та їхніх батьків дана технологія була запропонована у формі пролонгованої інтерактивної гри «Конкурсу-квест: «Реформа – шлях до школи моєї мрії», яка реалізовувалась з вересня 2019 р. по квітень 2020р. – у 2 етапи. Відбірковий етап «Конкурсу...» містив сім модулів із завданнями за змістом реформи. В кожному модулі «Конкурсу-квесту» команди-учасниці опрацьовували один з аспектів концепції «НУШ». На другому – фінальному – етапі команди узагальнювали та творчо опрацьовували підсумки відбіркових модулів [1]. Фінал «Конкурсу-квесту» через введення карантинних вимог було проведено в жовтні 2020 року в дистанційному режимі.

Спираючись на аналіз досвіду впровадження «Конкурсу-квесту», з урахуванням незавершеності наукової дискусії щодо того, чим є «квест» – методом, методикою чи технологією (де кожна точка зору представлена досить вагомими аргументами), необхідності в лаконічній, «промовистій» назві технології у поєднанні з потребою «оживити» взаємодію учасників освітнього процесу з досить серйозним матеріалом щодо положень реформи, враховуючи специфіку цільової групи, КСПТ «Конкурс-квест» було

доопрацьовано в комплексну соціально-психологічну технологію «КІТ-ПРО» (комплексна інтерактивна технологія підтримки реформи освіти).

Нова аббревіатура не тільки відображає комплексний та інтерактивний характер КСПТ, але й дозволяє використати фасилітуючий вплив «проміжного об'єкта» («кіт») на сприйняття змісту запропонованих завдань цільовою групою (освітняни, учні та їхні батьки) та полегшення адаптації до не зовсім звичних для закладу освіти умов партнерської взаємодії між різними суб'єктами освітнього процесу.

Введення такого об'єкта виявилось доречним, бо основною ідеєю нашого прикладного дослідження, результатом якого постала соціально-психологічна технологія підтримки реформи освіти «КІТ-ПРО», є створення простору можливостей для зрушення позиції учасників освітнього процесу від усвідомлення себе об'єктом реформування до позиції активного суб'єкта, рівноправного учасника і співавтора освітніх реформ. Роль соціально-психологічної технології – забезпечити наявність і функціонування такого простору.

Дамо означення КСПТ підтримки освітніх реформ.

Соціально-психологічна технологія підтримки реформи освіти «КІТ-ПРО» є системою засобів реалізації модульного ігрового алгоритму (у формі «Конкурсу...»), який задає зміст, тривалість, характер та порядок здійснення процедур командної взаємодії з дослідження і оволодіння положеннями реформи освіти з метою зростання рівня підтримки освітніх реформ. Ця мета реалізується в підвищенні рівня суб'єктності учасників освітнього процесу через зростання прихильності, проактивності, зацікавленості та причетності, – усвідомлення себе активними учасниками освітніх змін.

На процесуальному рівні «КІТ-ПРО» є сукупністю зорієнтованих у часі методів, методик, технік, способів і прийомів реалізації завдань послідовних етапів діяльності (модулів) через систему конкурсних задач з метою інтеріоризації закладених у змісті цінностей, положень та формування

відповідного ставлення учасників до предмету діяльності (положень реформи).

Мета «КІТ-ПРО» як СПТ – привернення уваги громадськості до освітніх інновацій та забезпечення підтримки вчителями, учнями та їхніми батьками освітніх інновацій.

Основними завданнями «КІТ-ПРО» було визначено:

1) Формування свідомої позиції педагогічної спільноти, учнів, батьків і громадськості щодо значення та необхідності реформування загальної середньої освіти;

На сьогодні аналіз інформаційного поля соціальних мереж, результати моніторингових досліджень та спілкування з батьками, педагогами й учнями під час заходів різного рівня дають підстави стверджувати, що в організації комунікацій щодо реформи існують прорахунки на різних рівнях, оскільки акцент в них, переважно, зміщується в бік часткових предметних методик та дидактики. Тоді як сфера сенсів в усіх цих активностях формується хаотично. Діяльність наповнена невідповідними до цілі сенсами аж до створення «карго-культурів» освітніх змін. А освітня та виховна практика в умовах реформування осмислюється кожним учасником самостійно відповідно до особливостей власного досвіду і випадкових впливів.

Тривала інтерактивна командна гра, яку було використано в якості організаційної форми реалізації «КІТ-ПРО», дозволила в рамках змагальності щодо творчого виконання завдань модулів в ході опанування змістовими, емоційно-мотиваційними, практичними складовими процесу підтримки реформи, сприяти розвитку рефлексивних умінь і віднайденню особистих сенсів і, як наслідок, зростанню особистої зацікавленості, прихильності та подальшій активно-позитивній підтримці освітньої реформи.

2) Привернення уваги всіх суб'єктів освітнього процесу до різних аспектів концепції «НУШ» та усвідомлення їх значущості для підвищення якості шкільної освіти;

Завдання Конкурсу було орієнтовано так, щоб основні концептуальні засади «НУШ» надовго ставали предметом обговорення в закладі освіти. Передусім, звісно, членами команди – учасниками Конкурсу. В ході виконання завдань команди залучали до обговорення реформи інших членів шкільного колективу, батьківської спільноти та представників територіальної громади. Отже, хоча кожна команда складалася з 10 осіб, опосередковано до процесу залучався весь колектив школи, учні, їхні батьки та інші члени громади.

Це стало можливим як завдяки методам залучення зовнішніх «спостерігачів», покладеним в основу деяких завдань (інтерв'ю, опитування, включення в проектну активність), так і через пролонгований характер Конкурсу. Експансивна активність членів команди закладу освіти, яка тривала місяцями, не могла пройти непоміченою і залишити байдужими інших учасників освітнього процесу. оточуючі «заражалися» їхнім настроєм, формуючи власне ставлення до освітніх інновацій під впливом емоцій.

3) Забезпечення ефективної підтримки громадськістю реформи у сфері загальної середньої освіти;

Три з семи модулів зосереджувалися на питаннях переходу загальноосвітніх навчальних закладів на 12-річний термін навчання та профілізації старшої школи. Це – проблемні питання у модулях: «Шлях перших чотирьох років від гри до почуття відповідальності й самостійності», «5-9 класи – це час для самовизначення учня», «Останні три класи нашої школи – це перший крок до професії у майбутньому».

4) Впровадження в діяльність школи педагогіки партнерства, підвищення активності всіх суб'єктів освітнього процесу;

Для реалізації даного завдання були розроблені модулі, що включали дослідження теми педагогічного партнерства та присвячені вчителю НУШ. Аби учасники Конкурсу могли прожити і на власному досвіді відчути ефективність та цінність впровадження педагогіки партнерства в освітньому процесі, в умовах «Положення...» Конкурсу передбачалося, що «учасниками

стають зареєстровані команди, в складі яких обов'язково мають бути: шестеро учнів 5-11 класів, два вчителі та двоє батьків учнів». Що стало поштовхом до налагодження творчої співпраці під час обговорення та вирішенні конкретних проблем усіх суб'єктів освітнього процесу.

Зауважимо, що перелічені завдання КІТ-ПРО, закладені в основу побудови окремих модулів, насправді були наскрізними для всього Конкурсу, органічно вплітаючись у різні модульні задачі та пронизуючи всю його структуру: від створення й процедури реєстрації команди, якою та підтверджувала добровільне усвідомлене бажання долучитися до процесу, до командної фінальної презентації, в якій візуалізувався весь її конкурсний шлях.

На основі позитивного досвіду застосування соціально-психологічних технологій для роботи з громадською думкою щодо інновацій в освіті та критеріїв конструктивності у взаємодії учасників освітнього процесу було визначено й *принципи «КІТ-ПРО»*: добровільний характер участі (можна зацікавлювати, «спокушати», спираючись на прогнозовані чи виявлені потреби потенційних учасників, але не можна примушувати. В «КІТ-ПРО» передбачалася система заохочень: можливість заробити додаткові бали в кожному модулі та подарунки у вигляді тренінгів за їх вибором для переможців і призерів (наприклад, залежно від місця, яке посіла команда у фіналі, учасники могли отримати від одного до трьох безкоштовних заходів для своєї школи); використання позитивних ефектів командної роботи (зараження, фасилітація, підтримка); удосконалення культури партнерської взаємодії (орієнтація на взаємодовіру, взаємоповагу, взаємопідтримку, взаємовимогливість тощо); потреба організовувати процес дослідження предмету взаємодії в такий спосіб, щоб формувати компетентності учасників та постійно підтримувати в них бажання пізнавати нове.

Оцінку якості СПТ «КІТ-ПРО» можна здійснювати за двома групами показників: на підставі структурних критеріїв – теоретичної оцінки показників

відповідності критеріям побудови СПТ; на підставі критеріїв ефективності впровадження СПТ.

В змістовому та процесуальному аспектах в «КІТ-ПРО»: повною мірою реалізовані основні принципи побудови КСПТ (проблемно-пошуковий характер оволодіння інформацією, використання ефектів командної роботи; удосконалення культури партнерської взаємодії); системність (продовжаність, охопленість та усвідомлення причетності); виконані вимоги щодо визначеності об'єкту змін та деталізації образу результату, мети – зростання рівня підтримки освітніх реформ; наявний універсальний алгоритм дій (зорієнтовані в часі послідовності процедур); завдяки цьому забезпечена доступність застосування технології навіть для нефахівців. А чіткий алгоритм проведення конкурсної гри має забезпечувати відтворюваність результатів в змінених соціальних умовах; модульна структура та орієнтована на онлайн-формат система зворотного зв'язку забезпечують гнучкий характер наповнення; чітке змістове наповнення та наявність алгоритму підтримує можливість тиражувати СПТ, в т.ч. і для вирішення принципово схожих завдань.

Розроблено *функціональний зворотній зв'язок*: критерії і процедури оцінювання роботи команд із застосуванням ресурсу гугл-таблиць і гугл-форм через механізм експертної оцінки та її презентація у вигляді динамічного «Табло» в онлайн-режимі дозволяє заохочувати командну роботу; розроблені діагностичні інструменти: «Модель зміни ставлень (Л. Гриценок)» та моніторингова веб-анкета «Дослідження ставлення до окремих аспектів реформи загальної середньої освіти» дозволяють відстежувати ефективність застосування СПТ та вносити потрібні корективи.

Критерії ефективності «КІТ-ПРО» визначені на підставі прогнозованих результатів в контексті досягнення поставленої мети. Так, в якості вимірюваних результатів очікувалося зростання рівня зацікавленості, активно-позитивного ставлення (прихильності і активності), посилення довіри реформам та відчуття особистої причетності до справи реформування

загальної середньої освіти, зміна характеру усвідомлення особистого ресурсу і відповідальності щодо впровадження реформи серед вчителів, учнів та їхніх батьків.

За допомогою авторської *веб-анкети* отримано наступні вимірювані *показники*: ставлення до реформи в цілому; ставлення до окремих положень реформи; особиста зацікавленість в реалізації реформи; оцінка особистої готовності до впровадження реформи; оцінка готовності навчального закладу (функціональне питання для використання в командному обговоренні); довіра до реформ, оцінка динаміки очікувань щодо реформ; оцінка динаміки відчуття причетності; оцінка характеру підтримки різними інституціями; усвідомлення наявності та характеру особистого ресурсу в реалізації освітніх змін (яка певною мірою відображає також локус покладання відповідальності за процес реформування).

Розроблена додаткова *Анкета зворотного зв'язку (ч.2)*. (лише для членів команд) дає можливість дослідити такі параметри, як: мотивацію участі, ставлення оточення до участі респондента в Конкурсі, оцінку ефектів етапу обговорення принципів (правил) роботи групи, самооцінку впливу різних модулів та окремих завдань на ставлення до реформи та інші аспекти, наявність і характер зміни стосунків в команді, запити учасників експерименту до психологічної служби, пропозиції та зауваження до змістових та процедурних аспектів Конкурсу.

Для кількісної оцінки впливу пролонгованої інтерактивної гри «Конкурс-квест» на ставлення учасників до реформи «НУШ» нами проводилося анкетування членів команд до – , у процесі – та після – проведення конкурсу. Зауважимо, що ставлення на континуумі прихильності («позитивне-негативне») не показали значущої динаміки (тому ми їх тут не вказуємо), а от додавання показника дієвості («активності–пасивності») дозволило побачити якісні зрушення в характері ставлення учасників експерименту до реформи освіти [2]. (Таблиці 1 і 2).

**Зміна ставлення учасників експерименту до реформи освіти
(з урахуванням параметра активності)**

Ставлення, тип	фон (2019, поч.)		до Е (2019, вер.)		після Е (2020, бер.)	
	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
А+ (позитивне, активне)	24,1%	24,7%	26,9%	41,6%	51,4%	78,7%
П+ (позитивне, пасивне)	37,8%	37,1%	47,4%	43,8%	29,7%	11,2%
П– (негативне, пасивне)	12,0%	7,9%	6,4%	1,1%	5,6%	0,0%
А– (негативне, активне)	1,6%	4,5%	2,0%	1,1%	2,4%	1,1%
Н= (нейтральне)	17,3%	20,2%	12,9%	12,4%	8,0%	7,9%
В ₀ (важко відповісти)	7,2%	5,6%	4,4%	0,0%	2,8%	1,1%

Розглянемо зміни, що відбулися в експериментальній групі. Бачимо, що за рік (з лютого 2019 р. по лютий 2020 р.) суттєво – на 53,9 % – збільшилася частка учасників експерименту з активно-позитивним ставленням до освітніх інновацій. Причому всього на 16,9 % припадає на період до початку квесту (з 24,7% в лютому 2019 р. до 41,6% на початок конкурсу – вересень 2019 р.) і на 37,1 % – на час проведення конкурсу (з 41,6% на початку до 78,7% – після проведення конкурсу-квесту), що значимо більше, аніж зміни за час експерименту в КГ.

При цьому частка учасників з негативно-пасивним ставленням паралельно зменшилася в обох вибірках, в експериментальній групі зовсім «обнулившись» на кінець експерименту. Так само практично однаким темпом зменшувалася на всій вибірці і частка осіб з нейтральним ставленням до освітніх реформ (з 12,9% в КГ і 12,4 в ЕГ на початок року до 8,0% в КГ та 7,9% в ЕГ – після конкурсу). Таким чином, враховуючи аналогічну динаміку груп щодо пасивно-негативного та нейтрального ставлення, можна допустити, що певна частина цих змін припадає на вплив інших «фонових» причин, в тому числі і на застосування рефлексивних технологій на всій вибірці (включаючи КГ), на попередніх етапах Всеукраїнського експерименту 2015-2020 років. (Таблиця 2.)

Таблиця 2.

Динаміка ставлення учасників експерименту до реформи освіти.

Ставлення, типи	Динаміка за період:					
	в КГ			в ЕГ		
	2020-2019 (всього за рік)	з них:		2020-2019 (всього за рік)	з них:	
		до Е (січ-вер 2019)	до Е - після Е		до Е (січ-вер 2019)	до Е - після Е
А+ (позитивне, активне)	27,3%	2,8%	24,5%	53,9%	16,9%	37,1%
П+ (позитивне, пасивне)	-8,0%	9,6%	-17,7%	-25,8%	6,7%	-32,6%
Всього позитивне	19,3%	12,4%	6,8%	28,1%	23,6%	4,5%
П- (негативне, пасивне)	-6,4%	-5,6%	-0,8%	-7,9%	-6,7%	-1,1%
А- (негативне, активне)	0,8%	0,4%	0,4%	-3,4%	-3,4%	0,0%
Всього негативне	-5,6%	-5,2%	-0,4%	-11,2%	-5,2%	-1,1%
Н= (нейтральне)	-9,2%	-4,4%	-4,8%	-12,4%	-7,9%	-4,5%
В (важко відповісти)	-4,4%	-2,8%	-1,6%	-4,5%	-5,6%	1,1%
Всього невизначене	-13,7%	-7,2%	-6,4%	-16,9%	-13,5%	-3,4%

Спостерігається позитивна динаміка між результатами опитування до та після проведення Конкурсу-квесту у ставленні команд-учасників до різних аспектів реформи «Нова українська школа». (Таблиця 3). Так, до «Запровадження 12-річного терміну навчання» сумарне позитивне ставлення зросло на 12,2% в ЕГ, тоді як зміни в КГ не виходять за межі статистичної похибки. Варіант ставлення «активно підтримую» щодо «Запровадження профільного навчання у старшій школі» зріс в ЕГ на 15,7% за вдвічі меншого прирощення активної підтримки профільного навчання в КГ. Динаміка ставлення до нововведення «Ранкові зустрічі» та «Відміна домашнього завдання в початкових класах» обережно позитивна в обох вибірках. Допускаємо, що деяку нечутливість саме до цих аспектів змін, які запроваджувалися в початкових класах, пояснюється тим, що дана технологія застосовувалася на рівні основної та старшої школи.

**Динаміка ставлення команд-учасників
до різних аспектів реформи «Нова українська школа»
(представлена різниця «після Е»-«до Е»).**

Варіанти ставлення:	Аспекти реформи:									
	12-річне навчання		профільне навчання		відміна д/з в поч. класах		ранкові зустрічі		партнерство	
	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ*	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
активно підтримую	1,1%	2,8%	15,7%	7,6%	0,0%	5,6%	9,0%	8,8%	16,9%	6,4%
загалом позитивне	10,1%	-1,2%	-2,2%	-2,0%	-3,4%	-7,2%	-4,5%	-4,4%	-15,7%	-2,0%
нейтральне	-3,4%	-5,2%	-11,2%	-5,6%	-2,2%	-0,8%	-5,6%	-2,0%	-2,2%	-3,6%
не подобається, не схвалюю, але й не критикую	-3,4%	0,8%	-1,1%	-0,4%	4,5%	0,8%	1,1%	-2,4%	1,1%	-0,8%
відмінив(ла) би	1,1%	0,4%	0,0%	0,4%	3,4%	1,2%	-1,1%	0,0%	0,0%	0,0%
різко негативне і про це кажу	-5,6%	2,4%	-1,1%	0,0%	-2,2%	0,4%	1,1%	0,0%	0,0%	0,0%

*Опитувались переважно вчителі основної школи, що пояснює специфічну динаміку.

У контексті завдань нашого дослідження важливим є те, що за час експерименту в ЕГ значущо (на 16, 9%) зросла частка активних прихильників «Партнерства». (Рис.1)

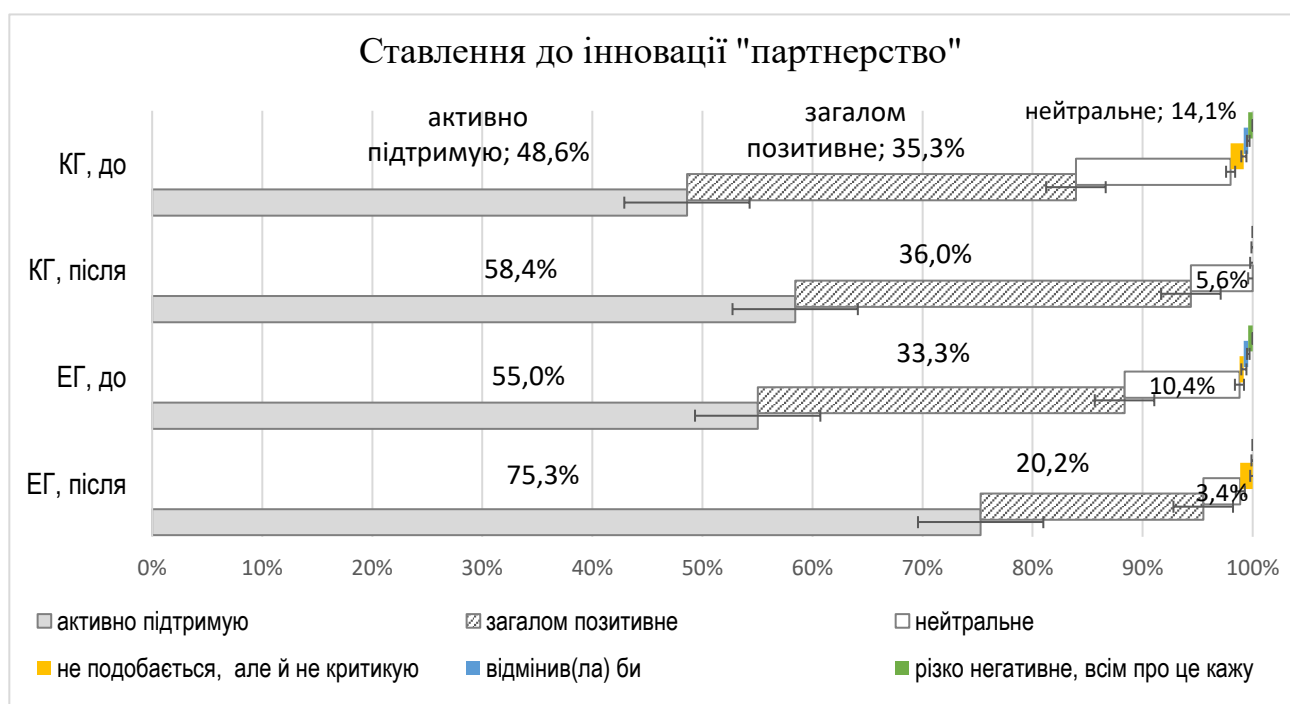

Рис. 1. Ставлення до аспекта реформи «Партнерство» в контрольній та експериментальній вибірках до та після застосування технології.

За час проведення конкурсу-квесту спостерігається позитивна динаміка особистої зацікавленості у розвитку освітньої реформи в Україні. Посилення зацікавленості відбулося у обох вибірках, ймовірно, певною мірою обумовлене самим процесом запровадження реформи. Однак найбільше посилення особистої зацікавленості реформою відбулося в ЕГ (учасники команд Конкурсу). Так, виявлено значуще зростання в ЕГ високого (8-10 балів) рівня зацікавленості (на 34,83 %) за рахунок зниження середнього і низького рівнів зацікавленості (відповідно – на 24,72% та 10,11%). Тоді як в КГ «висока» зацікавленість зросла на значно скромніші 13, 65%. (Таблиця 4.)

Таблиця 4.

Динаміка особистої зацікавленості у розвитку освітньої реформи в Україні

Рівні зацікавленості	ЕГ (n=89)		КГ (n=249)	
	до Е	після Е	до Е	після Е
Високий: 8-10балів	43,82%	78,65%	46,18%	59,84%
Середній: 5-7балів	43,82%	19,10%	39,76%	33,73%
Низький: 1-4балів	11,24%	1,12%	12,45%	4,82%

Оцінювалося також відчуття власної причетності респондентів до освітньої реформи за шкалою від 0 до 3, де: 0 – «немає такого відчуття, мене це не обходить, не почуваюсь причетним»; 1 – «спостерігач за реформою в освіті»; 2 – «є відчуття причетності, іноді залучаюсь до новацій в освіті»; 3 – «відчуваю особисту причетність до змін в освіті, активіст, почуваюсь відповідальним за реформи в освіті».

Результати дослідження представлено в Таблиці 5. і на Рис.6.

Таблиця 5.

Динаміка почуття причетності до освітніх реформ в ЕГ та КГ
(за 2019 рік та за час експерименту).

Рівень причетності:	ЕГ			КГ		
	2019, січ.- лют.	до Е (2019 р., вер.)	після Е (2020 р., бер.)	2019, січ.- лют.	до Е (2019, вер.)	після Е (2020, бер.)
відчуваю особисту причетність до змін в освіті, активіст, почуваюсь відповідальним за реформи в освіті	9,0%	13,5%	48,3% (+34,8)	5,6%	9,6%	20,5% (+10,9)
є відчуття причетності, іноді залучаюсь до новацій в освіті	23,60%	42,70%	34,83%	16,1%	28,9%	34,9%
спостерігач за реформою в освіті	42,7%	38,2%	11,2%	50,2%	46,6%	30,1%
немає такого відчуття, мене це не обходить, не почуваюсь причетним	24,7%	5,6%	5,6%	28,1%	14,9%	14,5%

Як бачимо (таблиця 5 і рис. 6), після застосування соціально-психологічної «КІТ-ПРО» у формі «Конкурсу-квесту» (березень 2020 р.) обрали варіант «відчуваю особисту причетність до змін в освіті, активіст, почуваюсь відповідальним за реформи освіти» майже половина - 48,3% респондентів зі складу команд-учасників (ЕГ). Це на 34,8% більше проти 13,5% до експерименту (вересень 2020 р.) В цій же вибірці на початку 2019 року такий варіант обирали лише 9 % з ЕГ. В КГ теж є позитивна динаміка але вона значно помірніша – від 5,6% до 9,6% до початку експерименту та до 20,5% під час фінального зрізу – тобто фонове зростання склало 10,9% за час застосування технології на ЕГ. Ми бачили співмірне зростання високого рівня причетності в «фоновому» режимі впровадження реформи приблизно на 4-4.5 % на всій вибірці опитаних (КГ і ЕГ) і втричі швидше - в ЕГ проти КГ за час застосування СПТ.

За час проведення Конкурсу в ЕГ суттєво зменшилася частка тих, хто назвав себе «спостерігачем за реформою освіти»: 11,2% після експерименту (березень 2020) порівняно з 38,2% до його початку (вересень 2019) та 42,7% у

лютому 2019р. Тоді як динаміка «спостерігачів» в КГ була дещо менш вираженою (30,1% після експерименту та 46,6% і 50,2% відповідно у вересні та лютому 2019 р.)

Частка тих, які вважають, що «мене це не обходить, не відчуваю причетним» змінювалась приблизно однаковими темпами в обох вибірках, причому суттєво зменшилася ще до початку застосування технології з лютого по вересень 2019 р. скоріш під впливом процесу очікування та підготовки шкіл і обговорення в громадах широкого запровадження реформи. Яке майже не залишило серед учасників освітнього процесу повністю байдужих осіб.

Рис. 6. Динаміка переживання причетності до реформи освіти в ЕГ та КГ до (фон*) та за час застосування соціально-психологічної технології (СПТ)

* тут «фон» –зміни, не пов'язані із застосуванням соціально-психологічної технології (СПТ)

Основними наслідками (ефектами) застосування соціально-психологічної технології «КІТ-ПРО» в формі Конкурсу-квесту можна

вважати наступні: 1) привернення уваги до освітньої реформи; 2) зростання поінформованості щодо її цілей, завдань; 3) розвінчування упереджень, міфів і стереотипів щодо реформи; 4) підвищення суб'єктності; 5) творення та присвоєння особистісних смислів; 6) зацікавлення та відчуття особистої причетності; 7) консолідація учасників у активних діях щодо змін у власній школі та освіті загалом.

Висновки. У ході апробації соціально-психологічної технології «КІТ-ПРО» (комплексна інтерактивна технологія підтримки реформи освіти) шляхом проведення в закладах освіти Конкурсу-квесту: «Реформа – шлях до школи моєї мрії» як форми організації пошукової активності щодо опанування положень освітньої реформи були отримані такі результати:

- сформульовано визначення СПТ «КІТ-ПРО», її мету, розуміння на процесуальному рівні та завдання;
- визначено основні принципи побудови «КІТ-ПРО»: добровільний характер участі, використання позитивних ефектів командної роботи, удосконалення культури партнерської взаємодії та організація процесу дослідження предмету взаємодії в такий спосіб, щоб формувати компетентності учасників та постійно підтримувати в них бажання пізнавати нове;
- обґрунтовано критерії ефективності СПТ «КІТ-ПРО» – позитивна динаміка за показниками: рівень зацікавленості, активно-позитивне ставлення (прихильність і активність), посилення довіри реформам та відчуття особистої причетності до справи реформування загальної середньої освіти, зміна характеру усвідомлення особистого ресурсу і відповідальності щодо впровадження реформи серед вчителів, учнів та їхніх батьків;
- здійснено дослідження впливу пролонгованої СПТ «КІТ-ПРО» на ставлення до реформи освіти та виявлено наступні ефекти: привернення уваги до освітньої реформи; зростання поінформованості щодо її цілей, завдань; розвінчування

упереджень, міфів і стереотипів щодо реформи; підвищення суб'єктності, творення та присвоєння особистісних смислів, зацікавлення та відчуття особистої причетності, консолідація учасників у активних діях щодо змін у власній школі та освіті загалом.

Перспективами подальших наукових пошуків в даному напрямі є вивчення соціально-психологічних чинників, які впливають на мотивацію участі та ефективність впливу Конкурсу «Реформа – шлях до школи моєї мрії».

Розроблену пролонговану інтерактивну гру «Конкурс-квест...», що лягла в основу СПТ «КІТ-ПРО», можна розглядати в якості варіативної універсальної соціально-психологічної технології формування позитивної громадської думки щодо будь-яких соціально-психологічних процесів загалом, та розглянути її як одну із соціально-психологічних інтервенцій підвищення ролі сім'ї щодо освіти дітей, освітнього процесу та реформування освіти, зокрема. Для сімей соціально-психологічна технологія «КІТ-ПРО» може бути адаптованою і поданою не у формі Конкурсу, а у форматі батьківських шкіл.

Список використаних джерел

1. Гриценко Л.І., Капустюк О.М., Юрченко В.І. Конкурс-квест як технологія підтримки освітніх змін. *Вісник психології і педагогіки*. Вип. 25. 2019. URL: http://www.psyh.kiev.ua/Збірник_наук._праць._-__Випуск_25
2. Гриценко Л.І. Питання релевантності соціально-психологічних технологій забезпечення підтримки вчителями освітніх реформ з урахуванням типів ставлення до освітніх інновацій. *Освітній простір в контексті гуманістичної парадигми: психологічні пріоритети сучасності* : збірник наукових праць / за ред. С.Д.Максименка. Київ-Оттава. 2020. с.28-40, с.233) ISBN 978-1-77192-432-0 (Canada). URL: <https://fdotadotr.files.wordpress.com/2020/05/d09cd0b0d182d0b5d180d196d0b0d0bbd0b8-d0bad180d183d0b3d0bbd0bed0b3d0be-d181d182d0bed0bbd183-d098d09f>.
3. Юрченко В.І., Гриценко Л.І. Вплив конкурсу-квесту на ставлення учасників до реформи «Нова українська школа». *Наукові студії із соціальної та політичної психології*. 2020. С.45-48.